

EVRENSEL BİLİMİN PAYLAŞIMI

Yeşim GÖKÇE KUTSAL

“Take nothing on it looks; take everything on evidence”
Charles DICKENS

Bilimin gelişen ufuklarına küçük ama yeni bilgiler katmak ayrıcalığına erişme düşüncesi veya keşif yapmanın baş döndürücü coşku ve dürtüsü, çoğu bilim insanının araştırma yapma isteğine kapılmasının başlıca nedenlerindedir. Bu tutku insan aklının kalıtsal bir özelliğidir. Biyolojik evrimin bugüne kadar aşığı çetin yol da büyük ölçüde aynı gelişimin sonucudur. Çok az sayıdaki araştırmacı düş kırıklığı ve zor koşullar karşısında direnme gücünü yitirmeyip çalışmalarını sürdürme kararlılığını gösterebilir. Klinik araştırmacıların büyük bölümü ise ya saygınlık kazanmak ya da kariyer basamaklarında yükselmenin yayın yapma koşulunu yerine getirmek gibi önemli, ama daha sıradan nedenlerle araştırma yapmaya yönelirler. Hareket noktası ne olursa olsun araştırma yapmanın sayısız yararlar sağladığı yadsınamaz.

Pek çok araştırmacı bilimsel yazı yazmayı "bilimin bir anlamda mistik bir yanı" olarak görmekte ve zorluğunu göz ardı etmektedir. Oysa bilimsel yazı yazmak bir zenaat olarak nitelendirilebilir, çünkü çalışarak, pratik yaparak yani emek vererek geliştirilen yeteneklerden oluşmaktadır. Bilimsel bir yazı yazmak için yeterince enerjiye ve hayal gücüne sahip olmak da bir şanstır ve bilinmelidir ki; araştırmacılar iyi iletişim kurmayı, birikimlerini, deneyimlerini aktarmayı beceremez veya önemsemezlerse, ya da bu konuda yavaş davranırlarsa takdir ve beğeni başkalarına layık görülür

Bilimsel dergiler biçimsel haberleşmede ve bilimin kayda geçirilmesinde en önemli rolü oynamaktadırlar. Bilindiği gibi bilimsel yöntemin özünde sorgulama ve sınama yatar, ancak bu sorgulama ve sınama da bilime ve etik kurallara dayalı olarak yapılmalıdır. Bu bağlamda evrensel bilimin paylaşılmasını sağlayan bilimsel dergilerin temel işlevi;

Prof. Dr. Yeşim GÖKÇE KUTSAL
Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğretim Üyesi “Türk Geriatri Dergisi” Editörü
ykutsal@hacettepe.edu.tr

“ Bilimsel makale yazarının kendisini en etkin bir biçimde ifade etmesine yardımcı olmak ve bilimi anlaşılabilir bir şekilde yayınlamaktır”.

Akademik çalışmalar ve rutin hekimlik uygulamaları yanında hekimlerin bilimsel dergilerin yayınlanması gibi bir çalışmayı da üstlenmesinin altında yatan neden; bilimsellik tutkusu, editörlük veya danışmanlık yapılan derginin kalitesinin beğenilmesi ve daha üst düzeye taşınabilmesi isteği, derginin ilgi alanına giren konular ile ilgili olarak güncel bilgiye ulaşabilme arzusu olabilir. Gerekçe her ne olursa olsun tıp ortamına yadsınamaz bir katkı sunulacağı kesindir.

Bilimsel süreçlerin işlemesi açısından bilim insanlarının yaptıkları araştırmaların yayınlanması ve bu bilgilerin paylaşım ortamının yaratılması genç meslektaşlarımızın bu bilgilere erişebilmesi açısından son derece gerekli bir prosedürdür. Söz konusu birikimlerin, deneyimlerin, bilgilerin ve kanıtların günlük rutin hekimlik uygulamalarına yansımaları da özellikle halkın sağlığının korunması noktasında önem kazanmaktadır. Bu bağlamda; günümüzde giderek önem kazanan; **“Kanıt Dayalı Tıp”** uygulamalarının toplumsal düzeyde yaygınlaşması da sağlanabilecektir.

Bilimsel dergiler bu temel amaca hizmet ederek, hem aynı dalda çalışan hem de farklı uzmanlık dallarında hizmet veren hekimler arasında iletişimi sağlamaktadır. Süreli yayınların okunulurluğunu artıran en önemli faktörün; **“Yüksek bilimsel düzey ve impakt faktör”** olduğu düşünülür. Bununla birlikte, yazarları ve okuyucuları motive eden , günlük hekimlik uygulamaları açısından yararlı ve pratik bilgilerle donatılmış olan, çekici dergilerin de son derece geniş bir okur kitlesine sahip olduğu gözlenmektedir. Ayrıca süreli yayıncılıkta hekimler açısından önem kazanan; sesli, renkli görüntü kayıtları kullanarak interaktif eğitim olanaklarının sağlanması konusu elektronik dergicilik yardımı ile gündeme gelmiştir ve bu konudaki gelişmeler ile bilginin paylaşılması giderek hızlanmaktadır. Bilimsel süreli yayınlarda tüm bu faktörlerin göz önünde tutulması, ulusal dergilere ilginin artmasına neden olacaktır. Ayrıca akademik yükseltmelerde ulusal dergilerin de ön plana alınması açısından **“Ulusal İmpakt Faktör”**ün (etki değeri) oluşturulması önemli bir adım olacaktır.

Uygarlığın ve çağdaşlığın gereği; bilimsel düşünceyi ve bunun değerini anlamaya çalışmaktır. İnsanlığın ortak hazinesi sayılan bilim herkese açıktır ve her yeni buluş ve

her bilimsel kuram da geliştirilmeye açık olmalıdır. İyi bir bilimsel deneyim; sorunun tanımlanması, bir hipotezin geliştirilmesi, deneyin gerçekleştirilmesi, verilerin elde edilmesi, sonuçlar ve bunların onaylanması sürecinden oluşan katı bir metodolojiyi izler. Bu süreç, özellikle de doğruluğun kontrol edilmesi aşaması, sonucun güvenilir olmasını sağlar. Böylesi çabalarla gerçekleştirilen araştırmaların sonuçlarının ve bilimsel birikimlerin de hekimlerce paylaşılmasının akademik ve mesleki gelişime, hastalara verilen hizmete ve toplum sağlığına katkısı yadsınamaz.

Kaynaklar:

- 1-Gökçora H, Gökçe Kutsal Y: Önsöz. In: Gökçora H, Gökçe Kutsal H (Eds): Klinik araştırmaların tasarım, yürütme, sunum ilkeleri ve kalite kontrolü. TÜBİTAK ve TTB yayını, Ankara, 1998, pp:1-2.
- 2-Gökçe Kutsal Y: Klinik araştırma ilkeleri. In: Beyazova M, Gökçe Kutsal Y (Eds): Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon (Cilt I), Güneş Kitabevi, Ankara, 2000, pp: 52-62.
- 3-Gökçe Kutsal Y: Bilimsel makalenin değerlendirilmesi. Türkiye FTR Dergisi, Bilimsel Araştırma ve Tıbbi Etik Özel Sayısı, 2000; 3:40-45.
- 4-Gökçe Kutsal Y: Editör gözüyle danışmanlık. Yılmaz O (Ed): Sağlık Bilimlerinde Süreli Yayıncılık Sempozyum Kitabı, Ankara, TÜBİTAK, 2003, s:13-28.
- 5-Gökçe Kutsal Y: Editör sorumluluğu. Yılmaz O (Ed): Sağlık Bilimlerinde Süreli Yayıncılık Sempozyum Kitabı, Ankara, TÜBİTAK, 2004, s: 135-142.
- 6-Gökçe Kutsal Y, Atalay A, Özçakar L: İdeal bilimsel dergi, Yılmaz O (Ed): Sağlık Bilimlerinde Süreli Yayıncılık Sempozyum Kitabı, Ankara, TÜBİTAK, 2004, s: 245-250.
- 7-Terzioğlu T, Sunuş, Sagan C: Karanlık bir dünyada bilimin mum ışığı, Ankara, TÜBİTAK, 2000.